

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-1192

09/12/2019

ქ. თბილისი

შპს „საქენერჯოს“ თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში „ხრამი 7“ ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანაზე სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ

შპს „საქენერჯოს“ მიერ გზშ-ის ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში „ხრამი 7“ ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკრინინგის განცხადება.

სკრინინგის განცხადებით დგინდება, რომ „ხრამი 7“ ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა დაგეგმილია თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში მდინარე ხრამზე. უახლოესი დასახლება ჰესის სათავე ნაგებობიდან დაშორებულია 850 მეტრით (სოფელი დისველი), ხოლო ჰესის სააგრეგატე შენობიდან უახლოესი დასახლება დაშორებულია 1100 მეტრით (სოფელი ქოსალარი).

სკრინინგის განცხადების მიხედვით ჰესის შემადგენლობაში იქნება: კაშხალი, წყალმიმღები ნაგებობა, სადაწნეო მილსადენი, ძალური კვანძი, გამყვანი არხი და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზი. ხრამი 7 ჰესის დადგმული სიმძლავრეა 3,0 მგვტ, ხოლო ელექტროენერჯის საშუალო წლიური გამომუშავება 18,0 კვტ/სთ. ჰესის საანგარიშო წყლის ხარჯია - 16 მ³/წმ, ეკოლოგიური (სანიტარული) ხარჯი - 1,82 მ³/წმ.

სკრინინგის განცხადების თანახმად ჰესის სათავე ნაგებობა, რომლის კაშხლის სიმაღლე წინასწარი კვლევებით არის 4-5 მეტრამდე, მოეწყობა მდინარე ხრამზე, ზღვის დონიდან დაახლოებით 496,0 მ ნიშნულზე (ზედა ბიეფის ნომინალური შეტბორვის ნიშნულია დაახლოებით 500,0 მ). ჰესის სააგრეგატო შენობა განთავსდება მდინარე ხრამის მარჯვენა ნაპირზე ზღვის დონიდან 476,0 მ ნიშნულზე, ხოლო მიწისქვეშა სადაწნეო მილსადენი, რომლის სიგრძეა 1500 მეტრი, მოეწყობა მდინარე ხრამის მარჯვენა სანაპიროს გასწვრივ არსებულ ტერასაზე.

ჰიდროელექტროსადგური დაუკავშირდება ენერჯოსისტემას 35 კვ-იანი, დაახლოებით 6 კმ სიგრძის ელექტროგადამცემი ხაზით, ბოლნისის ქვესადგურში.

ჰესი წარმოადგენს ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე დერივაციული ტიპის ჰესს. წყლის აღება გათვალისწინებულია არსებული ხრამი 2 ჰესის ქვედა ბიეფიდან. როგორც სკრინინგის განცხადებაშია აღნიშნული მისი ფუნქციონირება დამოკიდებული იქნება

ხრამჰესი-2-ის წყალგამყვანი გვირაბიდან გამოშვებული წყლის რაოდენობაზე, რომელსაც ემატება აღნიშნული ჰესიდან საპროექტო ჰესამდე არსებული შენაკადების წყალი.

სათავე ნაგებობის გასწვრივ, ქვედა ბიეფის მხრიდან, გათვალისწინებულია 23 მ. სიგრძისა და 2 მ სიღრმის წყალსაცემი ჰესის მოწყობა. წყალმიღები და თევზსატარი განთავსებული იქნება მდინარის მარჯვენა ნაპირთან. თითოეულ წყალმიღებზე ხვრეტზე გათვალისწინებულია უხეში გისოსის მოწყობა. წყალმიღები ხვრეტებიდან, წყალი გადაედინება მართკუთხა კვეთის წყალმიღებ გალერეაში, რომლის ბოლოშიც, სადაწნეო მილის შესასვლელთან მოწყობილია წვრილი გისოსი და შედის 2,2 მ. დიამეტრის სადაწნეო მილსადენში. სადაწნეო მილსადენის შესასვლელი ხვრეტი უზრუნველყოფს საანგარიშო 16 მ³/წმ წყლის ხარჯის მიღებას სადაწნეო მილში.

თევზსატარი კვანძი გათვლილია მოცემული სათავე კვანძიათვის დადგენილი სანიტარული ხარჯის, 1,82 მ³/წმ-ის გატარებაზე. სხვადასხვა ტიპის თევზსავალი ნაგებობის კონსტრუქციებიდან, შერჩეული იქნა ე.წ. კიბისებრი თევზსავალი, თუმცა დაზუსტდება საჭიროებს ეკოლოგიური ხარჯი მთლიანად თევზსავალით გატარდება თუ თევზსავალითა და დამატებით მილით.

წყლის მიწოდება სათავე წყალმიღები ნაგებობიდან, ჰესის სააგრეგატე შენობამდე განხორციელდება ტრანშეაში ჩადებული ფოლადის მილის მეშვეობით. სადაწნეო მილსადენის საერთო სიგრძე შეადგენს 1500 მ-ს. სადაწნეო მილსადენის დიამეტრის ოპტიმიზაცია განხორციელდა სხვადასხვა დიამეტრის და კედლის სისქის მიღებისათვის გაანგარიშებული ჰიდრავლიკური დანაკარგების სიდიდის, აღნიშნული დანაკარგების სიდიდიდან გამომდინარე ჰესის დადგმული სიმძლავრისა და ელექტროენერჯის წლიური პროგნოზული გამომუშავების მიხედვით. აღნიშნულის შედეგად შერჩეული იქნა 2,2 მ. დიამეტრისა და 12 მმ. სისქის ფოლადის მილები, სპეციალური სიხისტის რგოლებით ყოველ 4,5 მ-ში. მილსადენი ჩაიდება დაახლოებით 4-6 მ. სიღრმის ტრანშეაში. მილსადენი გაივლის მდინარის მარჯვენა ნაპირზე (ძველი გზის დერეფანში) და მდინარე ხრამის გადაკვეთის გარეშე.

ძალური კვანძის მოწყობა დაგეგმილია მდ. ხრამის მარჯვენა სანაპიროზე ზღვის დონიდან 476 მ ნიშნულზე. ძალური კვანძის შემადგენლობაში იქნება მიწისზედა ჰესის შენობა, გამყვანი არხი და ჰესის შენობაში მოთავსებული დახურული ტიპის ქვესადგური. ძალური კვანძის ტერიტორია ძირითადად სწორი ზედაპირისაა და ოდნავ დახრილია მდ. ხრამის სანაპიროს მიმართულებით. ტერიტორია წარმოდგენილია ძლიერ მეჩხერი ბუჩქნარით.

სააგრეგატე შენობა განთავსდება მდ. ხრამის მარჯვენა სანაპიროდან დაახლოებით 50 - 100 მ დაცილებით. სააგრეგატე შენობაში დამონტაჟდება 2 ცალი ფრენსისის ტიპის ჰორიზონტალურღერძიანი აგრეგატი. სააგრეგატე შენობის სიგრძეა 30,0 მ. სიგანე 12,0 მ. და სიმაღლე 12 მ. აგრეგატებს შორის მანძილი შეადგენს 13,6 მ.-ს. გამყვანი არხი გადის 46 მ. მანძილზე სააგრეგატე შენობიდან მდინარე ხრამამდე, სადაც წყლის საშუალო დონე შეადგენს 476 მ-ს ზღვის დონიდან. გამყვანი ტრაქტი წარმოადგენს ტრაპეციული განივი კვეთის არხს, ფსკერის სიგანით 6,0 მ.

დახურული 35 კვ ძაბვის ქვესადგურის მოწყობა გათვალისწინებულია სააგრეგატე შენობაში. იგი ცალფაზა კაბელებით იქნება დაკავშირებული ამამაღლებელ მშრალ ძალოვან ტრანსფორმატორთან და მოიცავს ყველა საჭირო მოწყობილობას. ამამაღლებელი ტრანსფორმატორი, სააგრეგატე შენობის სხვა ტრანსფორმატორთან ერთად, განთავსდება ჰესის შენობაში. მშრალი ტრანსფორმატორები გამორიცხავენ ზეთის მოხმარებას და ზეთშემკრებების მოწყობა ტრანსფორმატორების ქვეშ საჭირო აღარ იქნება. ხრამი 7 ჰესის სააგრეგატე შენობა 6 კმ-ის სიგრძის საჰაერო გადამცემი ხაზით დაკავშირებული იქნება ბოლნისის ქვესადგურის 35 კვ ძაბვის ელექტროგადამცემ ხაზთან.

ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია მდინარე ხრამის, შავწყაროსწყალის (ყარაბულახი), მდ. ჭოჭიანის, მდ. ასლანისწყალის და სხვა უსახელო შენაკადების ჰიდროლოგიური მახასიათებლების შესახებ, კერძოდ მდინარის მაქსიმალური ხარჯების, მინიმალური ხარჯების მონაცემები და ინფორმაცია მყარ ნატანზე. ანგარიშში მოცემულია, რომ „ხრამი 2“ ჰესიდან გამომავალი დღიური ხარჯების მნიშვნელობების დადგენა საპროექტო ჰესისთვის არ არის საკმარისი ჰესის საანგარიშო ხარჯების განსაზღვრის მიზნით, ამისთვის გათვალისწინებულია ის შენაკადები, რომელთა წყალი არ ხვდება „ხრამი 2“ ჰესში, ასევე აღნიშნული შენაკადების წყალშემკრებ აუზთა ფართობები.

როგორც ანგარიშშია აღნიშნული, სათავე ნაგებობის კონსტრუქციამ ყოველგვარი დაზიანებების გარეშე უნდა გაუძლოს საპროექტო საანგარიშო ხარჯის გატარებას და გაატაროს მაქსიმალური ხარჯი მხოლოდ ცალკეული მცირე დაზიანებებით. სათავე ნაგებობის საანგარიშო მაქსიმალური ხარჯი შეადგენს 1010 მ³/წმ-ს, ხოლო 1110 მ³/წმ სამოწმებელი ხარჯია.

ანგარიშში მოცემულია კლიმატის ცვლილებების თავი, სადაც ყურადღება გამახვილებულია საქართველოში მიმდინარე კლიმატის ცვლილებებზე და საპროექტო ჰესის განთავსების რეგიონზე, კერძოდ განხილულია საშუალო წლიური ტემპერატურის და ჯამური წლიური ნალექების ცვლილებები და შესაძლო ზეგავლენა ხრამი 7 ჰესის ჰიდროელექტროსადგურის მიერ ელექტროენერჯის შესაძლო წლიურ გამომუშავებაზე.

ანგარიშის მიხედვით დამუშავებულია ფონდური და ლიტერატურული მასალები გეოლოგიური (სტრატეგრაფია და ლითოლოგია), ტექტონიკური, სეისმური, გეომორფოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობების შესახებ. ასევე განხილულია საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური პირობები, რომელიც შეფასებულია შესაბამის მონაცემებზე დაყრდნობით. ხრამი 7 ჰესის წყალმიმღების, კაშხლისა და სააგრეგატე შენობის განლაგების უბნებზე გრუნტების კვლევისათვის შესრულებულია აგრეთვე გეოფიზიკური კვლევები. როგორც გეოლოგიურ დასკვნებშია მოცემული ხრამი 7 ჰესის სამშენებლო ტერიტორია საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების სირთულის მიხედვით განეკუთვნება III (რთული)კატეგორიას. საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების სირთულე განპირობებულია ტერიტორიის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური და გეოდინამიკური პირობების სირთულით.

მდინარე ხრამი ფართოდ გამოიყენება ირიგაციული და ენერგეტიკული დანიშნულებით. წალკის წყალსაცავიდან (მდ. ხრამის ხეობაში) წყალს იღებს არსებული ხრამჰესი-1, ხოლო ხრამჰესი 2-ს წყალმომარაგების წყაროს წარმოადგენს „ხრამჰესი-1“-ის ნამუშევარი წყალი

და მდ. ხრამის შენაკადები. სკრინინგის განცხადების თანახმად „ხრამჰესი-2“-დან, ასაშენებელი „ხრამი 7 ჰესის“ სათავე ნაგებობამდე დაგეგმილია „ხრამი 3“, „ხრამი 4“, „ხრამი 5“ ჰესებისა“ და „დაღეთი ჰესის“ მშენებლობა, ხოლო საპროექტო „ხრამი 7 ჰესის“ ქვედა ბიეფში დაგეგმილია „ნახიდური ჰესის“ მშენებლობა. ქვედა ბიეფში მდინარე ხრამზე მოწყობილია სარწყავი არხის სათავე ნაგებობა.

სკრინინგის განცხადებაში აღნიშნულია, რომ იქთიოფაუნის სახეობების მიგრაციის, კვებითი ციკლის და სატოფო ადგილების პირობებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, მდინარის კალაპოტის გეომორფოლოგიურ და ჰიდროლოგიურ პირობებს. „სენსიტიური წერტილები“ ეს არის მდინარის გეომორფოლოგიურად რთული მონაკვეთები, სადაც წარმოდგენილია ძალზე ვიწრო, დიდი ლოდებით ჩახერგილი ჩქერებიანი, ჩანჩქერებიანი ან ფართო კალაპოტიანი და თხელწყლიანი მონაკვეთები. ასეთი მონაკვეთები ბარიერს წარმოადგენენ თევზის სატოფო თუ კვებითი მიგრაციისათვის და კიდევ უფრო მეტად პრობლემატური გახდებიან ჰესების ექსპლუატაციის ფაზაზე, როცა ბუნებრივი ხარჯის მნიშვნელოვანი ნაწილი გადაგდებული იქნება სადერივაციო სისტემაში. აღნიშნულია, რომ ექსპლუატაციის ფაზაზე ყურადღება უნდა მიექცეს სენსიტიური ადგილების გამოვლენას და მათ აღდგენას, რათა ეკოლოგიური ხარჯის ფორმირება მოხდეს ისეთნაირად, რომ ხელი არ შეემაღლოს თევზების მიგრაციას. იქთიოლოგიის კუთხით უნდა შეფასდეს თუ რა გავლენას იქონიებს ეკოლოგიური ხარჯის (მდინარის ყოველწლიური ხარჯების საშუალო მაჩვენებლის 10 %-ის) გატარება მდინარეში. საჭიროა დამატებითი კვლევების განხორციელება იქთიოფაუნაზე ზემოქმედების განსაზღვრის მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია სამშენებლო პერიოდში იქთიოფაუნაზე მიყენებული მოსალოდნელი ზიანით გამოწვეული ზემოქმედება. შეფასებას საჭიროებს მდინარის ეკოლოგიური ხარჯის საკმარისობის საკითხი ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების თვალსაზრისით.

სკრინინგის განცხადებაში წარმოდგენილი ხრამი 7 ჰესის ძირითადი ტექნიკური მაჩვენებლების ცხრილში მითითებულია წყალსაცავის მოცულობა 20 000-25 000მ³, თუმცა არ არის მოცემული სარკის ზედაპირის ფართობი და სხვა ინფორმაცია წყალსაცავის მოწყობასთან დაკავშირებით. არ არის მოცემული ინფორმაცია წყალსაცავისთვის გათვალისწინებული მიწის ფართობისა და ზემოქმედების ქვეშ მოქცეული ტერიტორიის შესახებ. ასევე არ არის წარმოდგენილი დაგეგმილი 35 კვ ძაბვის ეგხ-ს საპროექტო ტერიტორიის შესახებ ინფორმაცია და ეგხ-ს დერეფანი. ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ფაქტორი ზემოქმედების კუთხით საჭიროებს შეფასებას.

როგორც სკრინინგის განცხადებაშია აღნიშნული, სამშენებლო ბანაკისათვის ცალკე ტერიტორიის გამოყოფა არ იგეგმება. იგი განთავსებული იქნება ჰესის სააგრეგატე შენობის ტერიტორიაზე და მცირე მოცულობით სათავე ნაგებობის ტერიტორიაზე. არაა მითითებული სამშენებლო ბანაკის მოწყობისთვის განკუთვნილი ტერიტორიის ფართობი, მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოცულობა. მშენებლობის ეტაპზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედებაა მოსალოდნელი ატმოსფერულ ჰაერზე, მოსალოდნელია ხმაურითა და ვიბრაციით გამოწვეული ზემოქმედება. გასათვალისწინებელია სად მოხდება ობიექტების მშენებლობისთვის საჭირო ინერტული მასალების მოპოვება.

შეფასებას საჭიროებს წარმოქმნილი ფუჭი ქანების მოცულობა და აღნიშნული ქანების გამოყენებისა და განთავსების საკითხები.

საპროექტო ტერიტორია საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების სირთულის მიხედვით რთულ კატეგორიას განეკუთვნება. მნიშვნელოვანია ჰესის მშენებლობის და ექსპლუატაციისას გავლენით გეოლოგიური გარემოს ცვლილების შეფასება. შეფასებას საჭიროებს საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში. ამასთან, ჰესის შენობის სათავე კვანძთან დამაკავშირებელ გზის მშენებლობით მოსალოდნელია გეოლოგიურ გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება.

ამავდროულად გასათვალისწინებელია შესაძლო ზეგავლენა საპროექტო მონაკვეთში მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში ფლორასა და ფაუნაზე. მნიშვნელოვანი ზემოქმედებაა მოსალოდნელი საპროექტო ტერიტორიაზე გავრცელებულ მცენარეულ საფარზე. საპროექტო ტერიტორია (ნაწილი) ხვდება სახელმწიფო ტყის ფონდში, კერძოდ ტყის ფონდის იმ უბანზე (თეთრიწყაროს ტყის მასივზე), რომელიც დეტალურ შეფასებას საჭიროებს მცენარეებზე ზემოქმედების მხრივ.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად, სკრინინგის განცხადება მიმდინარე წლის 16 ოქტომბერს გამოქვეყნდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო დაფაზე. საზოგადოების მხრიდან აღნიშნულ სკრინინგის განცხადებასთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები არ წარმოდგენილა.

ტერიტორიის იმ მონაკვეთში სადაც ხდება მდ. ხრამის ჰიდროენერგეტიკული პოტენციალის ათვისება, ანუ სადაც იგეგმება ისეთი ძირითადი ნაგებობების მშენებლობა როგორებიცაა: კაშხალი, წყალმიმღები, სადაწნეო მილსადენი, ძალური კვანძი, გამყვანი არხი და 35 კვ გადამცემი ხაზი, მნიშვნელოვანი ზემოქმედებაა მოსალოდნელი გეოლოგიურ, ბიოლოგიურ და ჰიდროლოგიურ გარემოზე.

მიუხედავად ანგარიშში წარმოდგენილი კვლევებისა და ჰესის მცირე სიმძლავრისა, ანგარიშის მიხედვით „ხრამი 7 ჰესის“ სათავე ნაგებობამდე დაგეგმილია ოთხი ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა, ასევე ერთი ჰესის მშენებლობა დაგეგმილი „ხრამი 7 ჰესის“ ქვემოთ, ამასთან მდინარე ხრამზე მოწყობილია სარწყავი არხის კაშხალი, რაც ერთიანობაში გამოიწვევს გარემოზე კუმულაციურ ზემოქმედებას. მნიშვნელოვანი ზემოქმედებაა მოსალოდნელი მდინარის იქთიოფაუნაზე, ნიადაგზე და ეკოსისტემაზე.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის მე-3 პუნქტის 3.4 და 3.8 ქვეპუნქტების საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში, შპს „საქენერგოს“ „ხრამი 7“ ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობა და ექსპლუატაცია და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანა დაექვემდებაროს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;

2. შპს „საქენერგო“ ვალდებულია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლის შესაბამისად უზრუნველყოს სკოპინგის პროცედურის გავლა;
3. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „საქენერგოს“;
4. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „საქენერგოს“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
5. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფაზე;
6. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი